

Dat sol
firmis.

Sept
curat in
firmita
te corpa
lem

Dia int
firma
toez et ex
tremam
vnctoez

h're deuotione leuare sursum q' curat pctā venialia. Itē etiā qz i isto sacro reqrit de uotio sursum leuās aiām. id nō dz dari ni si postulātib; q' p deuotōez eleuant. Itē etiā nō dat nili infirmis. qz h' sacm non dat nisi p modū curatōnis corpālis: q' si/ gnificat spūalem curatōnem. et iō si nō eēt infirmitas corpālis: nō eēt correspondē/ tia. Un' q' uis p talē inuictōem nō curet infirmitas corpālis: nō est ppter h' falsū signum. qz talis vnctio nō dat ad curati/ onem corpālem: sed ad significādū cura/ tiōne spūalē. ita q' significat q' sicut exte/ rius in corpe dat vnctio corpālis ipi cor/ pori existenti infirmo. ita silr dat int' vn/ ctio spūalis ipi anie existenti infirme. Et ideo talis curatio semp fit q' significat. sz corpālis nō fit nisi p accidens aliqn. Un' qz istud sacm nō fit nisi ad eleuādū aiāz ad deum p deuotionē: in qua aiā recipit vigorem: et alleuiat et tranquillat et letifi/ catur. et qz aiā regit corpus. ideo multoti/ ens fit repressio molestiaz corpāliū. qz alle/ uiatō molestiaz anie: alleuiant sepe mole/ stie corpis. Et ideo licet istud sacm non sit pncipaliter institutū ad curatōez infir/ mitat; corpālis: sed peccati venial'. quia peccatū mortale est magis mors q' infir/ mitas. et pnia que destruit ipm est mag' suscitatio q' medicatio. attū p accidens ualet ad curatōem et alleuiatōem infirmi/ tatis corpālis. et h' tolerādō q'dāmō ani/ mā q' regit corp' ipam sanando: et vigilā do i bono: et exorādo i malo. z h' fit qū infirmo mag' expedit uiuere ad cumulā/ dum mag' merita. Sicut enī spūs trist' exiicat et psumit corp'. ita aiā lera uiuifi/ cat corpus: et releuat a dolorib; suis. Et sic apparet magna dñā inter istud sacm et pfirmatōem: q' fit silr p vnctōem. qz cō firmatio pparat et disponit aiām ad me/ lius agonizandū et pugnādū p hostes vi/ sibles. sed extrema vnctio ad celeri' trāse undū: ad volandū ad celū: z ad regnū ce/ loz. licet etiā disponat aiām ad forti' resi/ stendū ptra inimicos spūales et iuisibi/ les. s. diabolos. Itē etiā qz pfirmatio pfi/ citur i baptismo: sed istud i solo oleo Itē etiā qz i forma pboz ē dñtia. Hā sacm pfirmatōis fit cum p'bis indicatiuis: sed

istud cū p'bis depeatiuis. et p h' etiaz dif/ fert ab alijs sacrament; pcedentib; q' fiūt in forma indicatiua. Unde in isto sacra/ mento mag' puenit p'bis depeatiuis uti q' indicatiuis ppter multa. Primo qz sci/ piens hoc sacramentū est desitit' p/ p'is virib; qre indiget subleuari p depre/ catōem. Secdo qz aiā curant p deuoti/ onem et eleuatōem sursum ad spūalia que est p'ria curatio pcti venial' qd deoz/ s; trahit. et ideo qz illud qd supra omia exci/ tat aiām ad hoc est depeatio et d'zo. id cō/ uenit modus depeatiuis Tertio qz h' sa/ cramentū dat recedētib; ab alijs xpia/ nis: et i man' solius dei reqescūt. vñ deo aiā cōmendat p depeatōem: et ipa ei com/ mittit. Quāuis autē ad sacm nō def i mo/ do indicatiuo sz depeatiuo. tñ de se h; cer/ ritudinē. ita q' sp' pferit qd significat p ta/ le sacm et p illa p'ba depeatiua: nisi fue/ rit impedimētū ex pre recipiētis. z hoc si habeat fictōem i se et nō credat. Itē etiaz differētia. qz pfirmatio fit in fronte. istud fit i septē ptib; corpis. Itē dñtia. qz pfir/ matio fit tpe sanitat; hoc autē fit i tpe isir/ mitat;. Itē pfirmatio nō solū dat adul/ tis: sed etiam paruulis. extrema autēz vn/ ctio solum datur adultis.

In ex
trēa vn
ctioe vi
mur ver
bis dep
catiuis.

Sextū sacm est ordo p qd dat et cō/ mittitur psonis cert' auctoritas spūalls et ptās intellectual' indelibil' et pmanēs di/ spensandi et mstrandi sacra salut' noie z vice xpī omib; homibus.

Titulus.ccciiij.

Quoniaz autē dictū est de qnq; sacrament; q' sunt ordiata ad dandū vitā spūales oib; lapsis et pdit; ac mortuis. z oñsu; ē qlie baptisim' regenerat z releuat a pmo lapsu. confirmatio corroborat ad pugnā. eucharistia nutrit. pnia itez releuat a scdo lapsu si ptingat. extrēa vnctio purgat totalit' a pctis venialib; et satiat z vigorat: et pparat: vt hō sit aptus ire ad regnum celoꝝ. et sic ista qnq; sacra sūt ne/ cessaria cuilibet homini vt recipiat ipa. si vult saluari. v' saltē aliq' sūt necāria oīno aliq' pueniētia et vilia et non sp' necāria. Sicut autē ista sacramenta sūt necessaria

Tit. cc.
In hoc
est qd
sunt
sacra
ta
q' d'nt
in
vita
et
sunt
nec
essaria
omnib;
homib;
vt
saluari
possint
si
vult
saluari
et
sic
ista
qnq;
sacra
sunt
nec
essaria
cuilibet
homini
vt
recipiat
ipam
si
vult
saluari
et
sic
ista
qnq;
sacra
sunt
nec
essaria
oīno
aliq'
pueniētia
et
vilia
et
non
sp'
necāria
Sicut
autē
ista
sacramenta
sunt
necessaria

duobus hoibus lapsis ut suscipiant ea. ita ne-
 cesse est qd sint aliq hoies q habeat prate
 seu officiu dandi z ministrandi ipa sacra. Et
 qz oia sacra sut xpi: z ab ipo tota hnt vir-
 tutē. id optet q talis auctoritas seu officiu
 um ministrandi de a xpo cui? sunt sacra. qz
 nullus pt ministrare neqz dispesare res ali-
 cui? dñi: nisi de licētia et auctate dñi cui?
 hec sunt: ne hnt vigorē qd aliter factū
 esset. Sic g nccē est q auctas seu officiu
 dandi et ministrandi ipa sacra cōmittat et
 det specialr aliqb psonis specialibz: oibz
 vero nō indifferēter. Sicut g xps ordina-
 vit ipa sacra ut hoies suscipiat ea. ita ne-
 cesse est q ordinet hoies et psonas q mi-
 nistrent ipa sacra. Et sic necessaria est po-
 restas in terra in hoibz distribuēdi sacra i
 terra viuētibz. Primū est ipa gra p quam
 regenerant z pfiunt ut sint apti intrare
 in regnū celoz. Et qz ista gra dat p sacra
 visibilia. id est necessariū scdm. f. auctori-
 tas seu officiu ministrandi ipa sacra. et in
 isto est totū cōplētū salutis hoim Si-
 cut enī in generatiōe hois pcurrit hō et
 de? ita q hō admistrat corp?: z de? creat
 ipam aiām. et sic insit pcurrit ad genera-
 tiōē hois. ita pformiter ad regenerādūz
 et repandū hoim p sacra q sunt res visi-
 biles z corpales debēt pcurrere hō z de?:
 ut scz hō z admistret sacm corpale z visi-
 bile: et de? creat ipam gram. qz sacm ē si-
 cut corpus: et gra est sicut aiā. Et ideo si-
 cut in generatiōe hois hō admistrat to-
 tū illud qd corpale est et visibile. et deus
 creat totū illud qd est spūale et inuisibile.
 scz ipam aiām rōnalē. ita in regeneratiōe
 et reformatiōe hois: hō admistrat totū il-
 lud qd est corpale z visibile. f. ipm sacm.
 et de? creat totū illud qd est inuisibile. scz
 ipam gram. ita q sicut hō generat ab ho-
 mine p ministeriū corpis qsi p quoddam
 officiu a deo ordinatū. ita pformit hō re-
 generat ab hoie p ministeriūz corpale qsi
 p quoddā officiu a deo ordinatū. Et sicut
 ptas ministrandi corp? data ē hoī. sed ptas
 creādi aiām nō potuit dari hoī. qz solido
 puenit. ita ptas ministrandi sacm visibi-
 le debuit dari hoī. sed ptas creādi z dan-
 di gram nō potuit dari neqz cōicari hoī. qz

Duo se
 hoibz h
 nccaria.

solū xpo puenit in qstū de? ē. Sic g pue-
 nientissimū est ut officiu seu ptas admi-
 nistrandi sacra corpalia z visibilia cōicaf
 ipis hoibz. Et etiā qz maior vnitās et a-
 mor generat inter hoies ppter h q vnus
 generat ab alio: qz q qlibet totalr fieret a
 deo. ita silr maior vnitās z maior dilectio
 generat int hoies si vn? regenerat ab alio
 instrumetaliter z recipiat sacm ab alio: i
 q recipit vitā spūalē a xpo. Et id qz vitā
 spūalis pssit in charitate et vnitāte. idō
 puenētissime debuit ordinari ut hoies
 vice xpi admistret sacra salutis hoib?:
 ut magis fierent vñ inter se.

De p istā auctoritatē pstituit z sit pla-
 tura et ordo et superioritas z inferioritas.

Titulus. ccciiij.

Et qz oēs xpiani q sunt membra
 xpi pueniūt in sacroz susceptiōe
 qz oēs indigent et oibz sunt necessaria. qz
 oēs indigent vitā spūali. id in h oēs sunt
 eāles: nec vn? est supior neqz dignior al-
 tero qstū ad hoc. Sed qz ut iā dictūz est
 necessaria est auctoritas et ptas admi-
 nistrandi ipa sacra: et q cōmittat aliqb xpia-
 nis. z qz illa auctoritas z ptas est tal' di-
 gnitatis et honoris. et elevat tales hoies
 de vno gradu sup oēs alios: q nō hnt tal-
 lem prate et auctoritatē eis cōmissaz: z po-
 nit eos in honore et dignitate. Sic etiaz
 hō q generat aliū admistrando corp? psti-
 tuit in aliq honore sup illūz q generat. et
 dicit pater ei? cui debet honor. Et idō de
 necessitate fit differentia et distinctio pro-
 pter talē auctoritatē z prate int xpianos z
 fideles et inter mēbra xpi. et etiā quedam
 superioritas z inferioritas: et vn? fit maior
 altero et supior. et p hnt fit ordo peminē-
 tia et platura et gdu. Quia vbi est supe-
 rioritas et inferioritas: necessari? ē ordo.
 Et id talis auctoritas et prioritas vocaf
 ordo. qz de necessitate causat et facit inter
 xpianos superioritatē et inferioritatē. Si-
 cut enī xpiani elevant sup nō xpianos de
 vno gdu. ita xpiani hntes talē pratem ele-
 vant sup nō hntes de vno gdu. Et sic in-
 ter xpianos est pueniētia z differētia rō-
 ne pueniētie z eqūitatē. z rōne differētie et
 ineqūitatis: et superioritas et inferioritas.
 Qui enī hnt prate: plus hnt qz illi qui nō

Ti. pce/
 denti

habent. qz totus est a xpo. Sicut eni oia membra corpis hñani pueniunt in vita z calore naturali: p que oia viuunt. sed etiã dif ferunt p diuersas ptates z officia q singla mēbra hñt. sic fit inter fideles. qz oēs pue niunt qñtū ad charitatē: s; differunt distin guunt penes ptatē z officiu. Et qz tal' dif ferētia z distinctio necaria est ad viuēdū ordiate z bñ inē xpianos. ita q optet q aliq recipiat sacra z nō dent: neq habeat ptatē dandi. et aliq sunt q etiã recipiat p/ mo. z etiã habeat ptatē z auctoritatē dan di alijs. iō de necitate sunt due ptes inter xpianos: z qñi due gētes distincte. s. pars laycal' z ps clerical'. Et ps clerical' ē supe rior z dignior. z iō ē mag' ppinq xpo z ma gis filis. qz insil' clerici hñtes ptatē z cur rūt cū xpo ad vnū op'. qz xps dat grāz i/ uisibile et clerici q sūt mistri ei' dat sacra uisibilia: et iō sunt coadiutores z coope rantes xpi. z iō sunt magni honoris z ma gne dignitatis ex parte officij xpi.

Dno st genera hoim rñ. q. i.

D, ptās ista iuisibil' z spūal' dat p sa/ cramentū uisibile et māifestū signū. sicut grā dat in alijs sacris. Titulus. cccv.

Et qm ista ptās administrādi ē ne cessaria: z ponit distinctionē inē xpianos: z membra xpi. z sepat ta les psonas ab alijs. et eleuat eas indigni tate z in gdu. iō sicut in alijs sacris p uisi/ bile dat iuisibile. et p aliq signū exteri us apparēs: dat interi' in aia ipm iuisibi le occultū z nō apparēs. ita q illud qd ex teri' fit: significat qd interi' fit. ita q ex teri' sūt res corpales z sba audibilia q significāt illud qd interi' recipit. iō nec ē etiã q tal' ptās dispensandi z dādi sacm detur p aliq signū manifestū p aliq sba q significant talē ptatē. sicut i baptismo p aquā uisibile et p uerba insil' p iuncta: da tur ablatio in aia et grā. Et iō necesse est q sit sacm ordinis sicut sacm baptisimi in q detur ptās p quā fit gdu z ordo et supioritas inē xpianos. Un' qz tales pso ne debēt separi et distingui ab alijs pso nis. puenientissimū est q s fiat p aliq sig manifesta. Si ei ordinariū ē q hō nō xpi an' fiat xpian': z pstituit in eē xpiano p aliq signū manifestū. ita z grūū est q ta lis xpian' pstituat in tali gradu ptatis su

Acce est ee ordi nem

per alios p aliq signa manifesta. et iō ista potestas debuit dari p modum sacri. Et qm ista ptās est res spūalis et nō corpā. iō d; poni int' in aia. z iō necesse ē q qñ datur tal' ptās p sacm ordis: aliq d inuisibile et pmanens impmat in aia. Doc aut nō est grā q dat in alijs sacris. g opoz ter q sit aliq aliud inuisibile q ipa grā Et iō est aliq signū seu sigillū impmūz i aia qd d; character spūalis. et tale signum spūale impsum i aia est ipa ptās spūalis collata seu ptās fundata in tali caractere seu signo. Un' necesse est q tales psonē recipiunt talē ptatē et auctoritatē magis assilantur xpo q alie psonē: z alio mō et distincto mō. Et qz ali' xpiani assilantur xpo p grām: et etiã iste psonē cū etiã reci piant alia sacra. iō optet q vltra grām q datur oib; p alia sacra recipiant aliq ali ud inuisibile in aia p qd ascēdāt et eleuet tur sup alios: z mō spūali assilentur xpo. Et iō in isto sacro impmit aliq d in aia qd nō est ipa grā q renouat hoim lap sū z iō qñis tal' hō pdit grām sibi datā p a lia sacra: nō tñ pter hō pdit illud inuisibile seu illā ptatē inuisibile q dat in isto sacro. qz talis ptās nō est ipa grā: sed distinguitur et sunt due res spūales. qz vna pt esse sine alia. Et ideo neq p pcrim neq p of fensam neq p lapsum xpian' q semel ac cepit talē ptatē et auctoritatē nullo mō pōt pdere. nec est i ptatē sua amittere: nec ānullare illū caracterē q est indelebilis in eternū et pmanens: et tādū qdū aia est et erit. Qui g accepit sacm ordinis: acce pit rem spūalē indelebilē et inuariabilem et semp pmanētē sicut aia.

Caract impmi tur in ordina

Caract est ind/ lebilis.

D, bonitas et malicia persone non di minuunt neq mutant neq destruunt ta lem potestatem administrādi sacra.

Titulus. cccvi. De aut puenientissimū ē q sez ta lis character siue ptās sit indele bilis et pmaneat. etiã si grā destrua tur. Un' cū talis ptās z auctoritas admi/ nistrandi ipa sacra def illis qb; dat nō p pter seipos s; ppter alios: ut sez ali' reci piant sacramēta ab eis in quibus recipi/ ant grām z salutē: sicut ordiarū est a xpo. iō cuz ista ptās necessaria sit ppter alios

Uccc

no ppter i
ere contra
nū est qz
quillo mō
ant. Un' q
la sacra ad
ptā nec ē
nō et ptā
crāmēta
bonitas
malicia
p ppter et
maliciam
mō ipa sac
ppter maliciā
carē et noc
bo. Et eti
nitate ali
pms sac
mō bonita
pōt admi
ministrādi
ppter aucto
dit ipa sac
et inuisibile
tōtū maliciā
distinguit
iōtūli coad
nis. Sicut
bi vna ad
p' datur
ob oib; q
q maliciā
aia. ita q
nō d; ipedit
qz ipm sacm
Sicut g de
nōtā a malo
cū administrā
lunt' p' q d
fit mō et m
malicia malit
iōtūptas ali
pōtū g
nā i mō
ppter

Ti. cccvii. De sacramēto ordinis

et nō ppter illos q̄ hñt talē prātē: q̄ pñt p dere bonitates et grām: et pñt effici mali- necē est q̄ q̄uis pdant bonitatē et grām: q̄ nullo mō pdant talē prātē seu auctori- tatē. **Uñ** qz necē est q̄ hoies recipiant ta lia sacra ad eoz salutē. qz ita ordinatū ē. et etiā necē est q̄ aliq̄b psonis def aucto- ritas et ptās admistrandi et dandi ip̄a sa- cramēta. et p̄ p sacm̄ ordīs. idō necē ē q̄ bonitas siue malicia mīstri q̄ hz tales po restatē nihil addat vel diminaat de prātē ei⁹ nec de auctoritate. qz ip̄a bonitas pōt pdi frēq̄nter et recuperari. **Et** iō fieret maxi mū nocuentū et dānū oībz alijs recipi- entibz ip̄a sacra: si talē ptās destrueret pro pter maliciā psonē. et maliciā mīstri p̄iudi caret et noceret saluti alioz qd fieri nō de bet. **Et** etiā null⁹ est cert⁹ de maliciā et bo- nitate alteri⁹. et sic sp̄ eēt dubiū vtrū reci- piens sacm̄ recipet vey sacm̄: si req̄rere tur bonitas mīstrātis sacra. **Cū** enī talis ptās admistrādi nō sit nisi auctoritas ad ministrādi ip̄as res exteriores visibiles et verba auditoria. et qz xps dat grām inui- sibile i ip̄is sacris. iō postq̄ mīstret nihil dat inuisibile in aīa nec p̄t. seq̄tur q̄ boni- tas vel malicia nihil facit ad virtutē sacri dū nō faciat sicut xps ordinavit fieri. vñ nō est nisi coadiutor et cooperator xpi exte- rius. **Sicut** enī hō bon⁹ siue malus ni- hil variat ad generationē corp̄alē. qz etiā de⁹ dat animam corp̄i siue sit generatus ab hōie bono vel ab hōie malo. ita q̄ neq̄ malicia neq̄ bonitas impedit qn det aīam. ita etiā bonitas vel malicia mīstri nihil impedit qn de⁹ sp̄ det grām in sacris qz ip̄m sacm̄ est sic corp⁹: et grā ē sic aīa. **Sicut** ḡ de⁹ nō denegat aīam corp̄i ge- nerato a malo hōie. ita nō denegat grāz sa- c̄o admistrato a malo mīstro. **Uñ** sacra sunt ip̄i⁹ xpi q̄ ea ordiavit et nō sunt mī- stri. et iō in re mīstrata nihil facit bōitas vel malicia mīstri. **Et** qz aliud est grā et aliud est ptās seu character imp̄sus i aīa. iō etiā q̄uis aliq̄s pdat grām sibi datā in baptismo: et sit in lapsu sc̄do: p̄t tñ recipere sacm̄ ordinis. et p̄ nō p̄t recipere tales po- restatē sp̄ualē et characterē. qz nō p̄supponit grām seu bonitates psonē de necessitate. sed solū req̄ratur de necessitate q̄ sit xp̄ia

nus. **Et** sic apparet q̄ p tales prātem ne- mo efficit melior alio rōne prātis et aucto- ritatis accepte. **Sed** qm̄ talis psona q̄ recipit talē et tā excellentē prātē admistrā- di et dispēfandi tam sc̄tissimas res sic sunt sacra: debz supare alios bonitates: sicut su- perat prātē et auctoritate et officio. qz talia sacra nō pñt digne admistrari: nisi psona admistrans habeat excellentem bonitatē. iō q̄uis sacm̄ ordinis sit institutū p̄nci- paliter addandū ip̄am prātem sp̄ualē: tñ ex p̄nti etiā dat grām sp̄ualē sicut alia sa- cramēta: sine q̄ nō p̄t talis ptās digne ex- erceri. **Si** ḡ psona recipiens sacm̄ ordi- nis hz grām q̄ dat in alijs sacris: tūc au- getur et crescit in isto sacro et dat copiosi- or. si aūt nō hz grām: s̄ est in pctō morta- li sc̄nter: tūc nullā grāz recipit: s̄ auget culpā. et solū recipit ptātes q̄ nō requirit bonitatē de necitate nec grāz. **Nemo** igitur volens recipere sacra salutis intromit- tat se de bonitate vel malicia mīstri q̄ dis- pēfat et mīstrat sacm̄: sed solū respiciat sa- cramētū et p̄tutē sacri: et illū q̄ instituit et ordinavit ip̄m sacm̄ sc̄z xp̄m. **Nemo** cre- dat q̄ p̄ recipiat a bono q̄s a malo mīni- stro de p̄tute sacri. qz mīster nullā p̄tutes dat illi sacro: s̄ solū ille q̄ instituit et ordi- navit: et cui⁹ noie sacm̄ recipit. **Quid** cū facit bonitas vel malicia apotecarij i ad- ministratōe medicīne. **Si** enī medicina de se bona ē et hz p̄tutē: nihil ipedit boni- tas vel malicia dispēfantis: sufficit q̄ admī- nistret sicut d̄z et sicut medicus scripsit et ordinavit.

Q, ptās sp̄ualis seu sacm̄ ordinis p̄ mo et principaliter respicit principalissimū sacramētū quod est corpus et san- guis christi: et ad illud ordinatur.

Titulus. cccvij.
Quoniam aūt necessaria ē ptās dis- pensandi et admistrandi sacra ad dādū prātē talē ē ordiatū sacm̄ ordinis. **Et** qz ip̄a ptās et auctoritas est ppter ip̄a sacra. iō p̄mo et p̄ncipaliter de- bet respicere sacm̄ p̄ncipalissimū et ma- ximū. **Uñ** p̄ncipalē ḡdus et maxim⁹ prātē est respectu p̄ncipalissimi et excellentissimi sacri. et ab illo sacro d̄z talis ptās denoia- ri tanq̄ a digniori et nobiliori. **Et** q̄a sa-
 22

In ordi- nedatur copiosius or grā hñt gra- tiam.

Dali- cia sacer- dotis ni- hil facit ad sacm̄

Caract- nō p̄sup- ponit ḡ- tiā i reci- piente

cccci
 ḡm̄ m̄lta iō m̄
 r̄m̄ p̄ m̄lta. Et
 res sp̄ualis nō
 aīa. et iō nō p̄t
 sacm̄ ordinis
 ip̄m p̄ntē. **Uñ**
 qz necē est q̄
 hoies recipiant
 talia sacra ad
 eoz salutē. qz
 ita ordinatū ē.
 et etiā necē est
 q̄ aliq̄b psonis
 def auctoritas
 et ptās admis-
 trandi et dandi
 ip̄a sacramēta.
 et p̄ p sacm̄
 ordīs. idō necē
 ē q̄ bonitas siue
 malicia mīstri
 q̄ hz tales po-
 restatē nihil ad-
 dat vel dimina-
 at de prātē ei⁹
 nec de auctori-
 tate. qz ip̄a bo-
 nitas pōt pdi frē-
 q̄nter et recup-
 erari. **Et** iō fieret
 maximū nocu-
 entū et dānū oī-
 bz alijs recipi-
 entibz ip̄a sacra:
 si talē ptās des-
 trueret propter
 maliciā psonē.
 et maliciā mīstri
 p̄iudi caret et
 noceret saluti
 alioz qd fieri nō
 debet. **Et** etiā
 null⁹ est cert⁹
 de maliciā et bo-
 nitate alteri⁹.
 et sic sp̄ eēt du-
 biū vtrū recipi-
 ens sacm̄ recipet
 vey sacm̄: si req̄-
 rere tur bonitas
 mīstrātis sacra.
Cū enī talis
 ptās admistrādi
 nō sit nisi aucto-
 ritas ad ministrā-
 di ip̄as res exte-
 riores visibiles
 et verba auditoria.
 et qz xps dat
 grām inuisibile
 i ip̄is sacris. iō
 postq̄ mīstret
 nihil dat inuisi-
 bile in aīa nec
 p̄t. seq̄tur q̄ bo-
 nitas vel malicia
 nihil facit ad
 virtutē sacri
 dū nō faciat
 sicut xps ordina-
 vit fieri. vñ nō
 est nisi coadiutor
 et cooperator
 xpi exteri⁹.
Sicut enī hō
 bon⁹ siue malus
 nihil variat ad
 generationē corp̄-
 alē. qz etiā de⁹
 dat animam corp̄-
 i siue sit genera-
 tus ab hōie bono
 vel ab hōie malo.
 ita q̄ neq̄ malicia
 neq̄ bonitas im-
 pedit qn det
 aīam. ita etiā
 bonitas vel malicia
 mīstri nihil im-
 pedit qn de⁹
 sp̄ det grām in
 sacris qz ip̄m
 sacm̄ est sic corp⁹:
 et grā ē sic aīa.
Sicut ḡ de⁹
 nō denegat aīam
 corp̄i generato
 a malo hōie. ita
 nō denegat grāz
 sac̄o admistrato
 a malo mīstro.
Uñ sacra sunt
 ip̄i⁹ xpi q̄ ea ordi-
 avit et nō sunt
 mīstri. et iō in
 re mīstrata nihil
 facit bōitas vel
 malicia mīstri.
Et qz aliud
 est grā et aliud
 est ptās seu
 character imp̄sus
 i aīa. iō etiā
 q̄uis aliq̄s pdat
 grām sibi datā
 in baptismo: et
 sit in lapsu sc̄do:
 p̄t tñ recipere
 sacm̄ ordinis.
 et p̄ nō p̄t recipere
 tales potestātē
 sp̄ualē et caract-
 erē. qz nō p̄sup-
 ponit grām seu
 bonitates psonē
 de necessitate.
 sed solū req̄ratur
 de necessitate
 q̄ sit xp̄ia

Titulus. cccviii

**Ti. ccl/
xxxviiij**

eramentū corpis et sanguinis xpi est pn/ cipalissimū et dignissimū et maximū: ut iā declaratū est. qz in eo ptinet tot' xps q' est de' et hō pfect'. iō seqtur q' sacm ord/ dinis pmo et pncipalr et de directo resp/ cit prāte q' dat hōi sup sacm corpis et san/ guinis xpi. et ppter illud sacm pncipalr sacm ordinis ē institutū et ordinatū. Et qz g'dus illi' prātis est vltim'. iō fieri d'z ascēsus ppter nobilitatē talis g'dus p ali/ os g'dus. ita q' d'z pcedere alias prātes in/ feriores g'datum ordinatas. qz congruū et dignū est: ut q' d'z ascēdere et leuari ad tan/ tam et talē prāte: q' ascēdat p g'dus. **Si** enī tinctoz q' vult ponere in pāno crudo nobilissimū colorē vltimū. pmo ponit in pāno alios colores minus nobiles et gra/ datim ascendendo donec pannus sit di/ gnus recipere colorē vltimū nobilissi/ mum: qnto magis q' debet recipere tanta/ dignitatem et prātem admistrandi sacm corpis et sanguinis xpi. d'z pmo recipere ali/ as prātes min' nobiles et inferiores gra/ datim ascendendo: **Et** iō sūt pmo sex gra/ dus ordinati seu sex prātes seu officia an/ teq' pueniat ad officiū et prātem supra sa/ cramentū corpis et sanguinis xpi. qz so/ lenitas et dignitas illi' administratōis et di/ spensatōis reqrit tot' officia et prātes di/ stinctas. et iō sacm ordinis ptinet septes/ g'dus ordinaros: q' oēs ordinant ad vnū sacm. s. corpis et sanguis xpi. et iō q'suis sint septē: tū oēs sunt vnū sacm ordinis. qz sex pmi ordiant ad septimū: et septim' imediate ordiant ad sacm corpis et san/ guinis xpi. et iō sex pmi g'dus sūt submi/ nistrātes et subseruientes. Sicut enī i ho/ mine sunt prātes in aīa p g'dus ordinate: ut iā fuit declaratū in caplo d' obligatōe. ita q' sunt prātes infime: medie et supme. qz sunt prātes vegetatiue. sensitiue. et vl/ timo prās dignior et supma. scz intellect/ ua et liberi arbitrii. et oēs prātes inferio/ res sūt ppter libez arbitriū. ita silr est in/ prātib' spūalib'. qz sūt prātes infime: me/ die et supme: ad quā scz supmā oēs alie ordinant. **I**ste aut' prātes spūales multi/ plicant et distinguunt p respectum ad sa/ cramentū corpis xpi. qz sacm ordinis ord/ diant ad sacm sacroz. **U**n ppinq'ssima

D, se/ pre sunt ordines

**Ti. xci/
liij. rē.**

Oēs ord/ diane ad sacm corpis christi.

et pncipalis prās est ad psecrationē illius sacramenti. et hec prās est ordo sacerdotalis et sacerdotiū. **A**lie vero prātes sunt ad ordinādū aliqd ministeriū in isto sacro. ita q' coopant' prāci sacerdotali. et h' vel in ordine ad ipm sacm: vel in ordine ad ipm sacm suscipiētes. **E**t iō fm q' reqrit pfer/ ctio et cōplemētū ipi' officij et misterij fm h' multiplicant' ipse prātes spūales. Nam optet aliq's ministrare q'si a remotiori: et ali/ q's a p'ximiori: et aliq's a medio modo ut nihil deficiat in tanto misterio qd d'z esse summe ordinatū. **E**t iō sunt septē prātes seu gradus. **P**rim' incipiēdo ab infimo est gradus ostiarij seu prās ostiarij. scd's lectoris. terti' exorciste. qrt' accoliti. qnt' tus est subdiaconi. sext' diaconi. septim' et vltim' p'sbyteri seu sacerdotis. **E**t q'libet istoz graduū h'z suā prāte distinctā: et suā p'pria opationē q' respicit sacm eu/ charistie modo ordinato. **S**ed qz tales p/ sone q' accipiūt tales prātes spūales assu/ munt' de alijs et eleuant' supra alias perso/ nas. iō optet q' sit qdā distinctio visibil' et tales p'sone distinguant' ab alijs. **E**t iō p/ mo et ante oīa pcedit tonsura i capite ad distinguendū. **E**t sic apparet qliter pars clerical' eleuat' p g'dus ordinate sup par/ tē laicalē. et iō est ibi pmo ordo superiorit/ tis et inferioritatis inter partē clericales et laicalē p talē potestātē. **D**einde in ipsa pre clericali sit superioritas et inferioritas p gradus ordinate et distinctos. **E**t iō ps/ clericalis est ordinata in se et infra se p ta/ lem prāte spūalē. et ideo recte sacm in q' datur ipsa potestas spūalis dicit' sacramē/ tum ordinis. et pmo ordinat duas pres/ generales in xpianitate. scz clericale et lai/ calem. **D**einde ordinat partē clericalem in/ sedando distinctos gradus potestatis. **E**t ideo sacramentū ordinis est ordinariū et distinctiū et potestatiū.

Cōparatio istaz prātū spūaliū et ordi/ natarū ad ordines aliarū rez.

Titulus. cccviiij.

Possum' g' cōpare ordinē prātum spūaliū ad ordinem aliarum rez ut magis cognoscatur. **U**nde si/ cut videm' q' potestates naturales que sunt in homine duob' modis reperiunt'

Marginal notes on the right side of the page, including fragments of text from adjacent pages and some illegible characters.

Pras natural scz diuisim 7 p iunctim. qz ptates vegetatiue repiunt in arboribz tin plantis. 7 ibi no sunt ptates sensitue nec ptas liberi arbitrij. et siliter ptates sensitue sunt i aia/ libz. 7 ibi no repit ptas liberi arbitrij. deinde in hoie repiunt omis ptates insimul cōiuncte 7 ordinate et nulla deficit. ita qz totū cōplementū est in hoie nec aliq pras natural pte ei addi maior. qz in pte liberi arbitrij est stat. Ita pformiter iste potestates spūales seu officia: q sunt ppter hoiem 7 debet pformari hoie repiunt cōiunctim 7 diuisim. qz repiunt plone in qbus solū est tonsura clerical 7 nō plus: et etiā plone in qb sunt qrtuoz miores ordines 7 nō plures. 7 etiā sunt plone in qbus ē ordo subdiaconat? tm: et etiā in qbus ē ordo diaconat? et nō pl? 7 vltra h oēs iste ptates insil p iuncte sunt in sacer dote. et vltra h ptas sacerdotal est qli cō plementū 7 psumatio oim. et sic in sacer dote est totū cōplementū sicut in hoie. Si cut g se h3 ptas liberi arbitrij ad alias potestates naturales. sic se h3 qdāmō ptas sacerdotal ad alias ptates inferiores Et sicut supra libez arbitriū nō est ali? gra dus ptatis natural. ita supra gradū sacer dotalē nō ē ali? g dūs ptatis spūal. Et si cut oēs ptates naturales sunt ppter libe rū arbitriū: 7 ei seruiūt vlt mistrāt media te vel imediate et p qndā ordinē. ita omis ptates spūales inferiores sūt ppter sacer dotalē ptatē: et ei seruiūt et mistrāt media te vlt imediate. Et sicut ptates naturales inferiores nobilitant in hoie qū sunt con iuncte cū libero arbitrio qd est dignissi mū in natura. ita q sunt mag? excellētes qz qū sunt sepate a libero arbitrio iu rebz alijs. ita pformiter inferiores spūales potestates nobilitant in sacerdote. qz sūt cō iuncte cū ptate sacerdotali. Itē sicut pote states inferiores naturales. scz vegetati ue et sensitue nō ordinant ad deū imedi ate: sed mediāte libero arbitrio: nec vni unt nec loquunt cū deo imediate. sed po testas liberi arbitrij imediate et sine aliq medio ordinat ad deū 7 vniū cū deo ime diate: 7 cū deo loqitur imediate. ita qz in libez arbitriū 7 deū nullū cadit mediū. ita cōformiter ptates spūales inferiores

Sacer dotus ē cōplem ruz oim ordinū.

Dēs ordi nes no bilitant in sacer dote.

nō ordinant imediate ad sacm eucharisti in q est xps q est ver? deus. nec vniū cū sacro imediate. sed ordinant ad ipsum mediāte ptate sacerdotali. sed ipa ptas sacer dotalis imediate ordinatur ad ipm sa cramētū eucharistie 7 vniū cū eo: 7 p pns cū xpo. et inter ipam ptatē sacerdotale et sacm eucharistie nullū est mediū. Et sic libez arbitriū est ppniqsimū deo p natu ralem ptatē. ita sacerdos est ppniqsim? ipi sacro eucharistie in q est de? p ptatem sacerdotale. Et sicut qvis libez arbitri um sit deformatū p maliciā. atq est ppni quissimum deo p naturā. ita qvis sacer dos sit deformat? p maliciā: atq est ppni quus isti sacro p ptatē sacerdotale que sp manet. Et sicut libez arbitriū est imozra le 7 sp durat. ita ptas sacerdotal est imoz ralis 7 sp durans. Ita etiā sicut oēs crea ture inferiores in qb sunt oēs ptates in feriores naturales ad deū reducunt me diante hoie q imediate est p iunct? deo p libez arbitriū. ita q hō est medi? int deū et oēs creaturas p naturā. ita oia q sunt infra sacerdotē et oēs g dūs inferiores et etiā ps laicalis reducūt ad sacm eucha ristie. et p pns ad deū mediante sacerdo re q est coniunctus imediate ipi sacro eu charistie in q est de?: et h p potestatem sa cerdotalē 7 dignitatez. ita q sacerdos est medi? p suā ptatez inter xpm q est in isto sacro 7 oēs alios inferiores. Et sicut i ho mine p tinent oēs creature inferiores: et hō habz puenientiā cū oibz. et iō reducūt oēs creaturas ad deū. vñ hō p tinet in se naturā elementoz et arboz et aializ. ita pformiter p tinent in sacer dote oēs infe riores g dūs 7 infima ps xpianitatis. 7 cū oibz h3 puenientiā ipse sacerdos. qz conti net pmo in se partē laicalē. qz primo fuit laicus sicut et aliq. et retinet i fetorū illud qd in isto statu recepat. et etiā p tinet in se oēs g dūs inferiores. 7 iō sacerdos quasi oēs in se p tines reducūt oia ad deū in sa cramēto eucharistie: 7 oia ibi p iūgit. Et sicut ptas liberi arbitrij ex natura sua est sup alias ptates naturales. ita ptas sacer dotalis ex natura sua ppria est sup omēs alias ptates spūales. Et sicut est vn? pri mus hō solus que de? fecit pmo p man?

Sacer dos qvis ma lus: ē p pinqsimus eu chari stie.

Per sa cerdotē omis re ducunt ad deuz

Vertical text in the left margin, partially cut off, containing various notes and references.

Titulus. cccix.

Xps est
pm^o sa/
cerdos

suas. et illum fecit et multiplicauit alios
hoies in natura. ita similiter non est nisi vn^o
primus sacerdos que de primo fecit p
manus suas. et illum fecit et multiplica
uit omnes alios hoies sacerdotes. et ille ho
est xps: q est solus et ver^o sacerdos q ime/
diare est iunctus deitati. Sic igit qdā/
modo sicut se hz ho in natura p potesta/
tem liberi arbitrij ad oēs res inferiores et
ad deū. sic se hz sacerdos p ptatem sacer/
dotalē in xpianitate ad oēs inferiores et ad
sacram eucharistie in q est de^o. Sicut enī
ho respicit deū in natura. ita sacerdos re/
spicit sacra in qb est de^o. **Itē** etiā alia
cōparatio p̄t fieri ad p̄nū q recipit colo/
res. Quia sicut colores reperiuntur duobus
modis scz diuisim et iunctim. qz tinctoz
volens ponere colorē aureū seu nobilissi
mū in aliq panno: p̄mo ponit alios colo
res min^o nobiles et inferiores p suos g/
dus. et paulatim pannus recipit colores
semp ascēdendo ad nobilioz colorē do
nec deueniat ad vltimū colorē et intentū
et ibi est finis. et q̄suis oēs isti colores sint
cōiuncti insil in vno panno. artū etiā sūt
diuisi in plurib pannis. ita q vn^o p̄nū
habet vnū tm colorē: et ali^o aliū. et sic de
alijs. Ita qdāmodo fit in p̄tibus spūali
bus ordinat^o q dant in sacro ordinis or/
dinato mō et sp̄ ascēdēdo de vna ptate ad
aliā donec deueniat ad sacerdotiū qd est
vltim^o gradus et vltim^o ordo. Sic gap/
paret q̄liter ordo p̄tū spūaliū p̄formā
qdāmō ordinib p̄tū naturalū q sunt
in hoie: et etiā in ordinib aliaz rez. **Un**
qz oia sūt ppter hoiem: et etiā fiūt i hoie.
cōueniens est q oia p̄portionent homi.
Et sic ordo est in reb naturalib: cōueni
ens est q sit ordo in reb spūalib q sunt
ppter aiaz rōnale. de cui^o natura p̄be est
cognoscere ordinē: et oia agere ordinate.

Q sicut ptas sacerdotalis respicit pn
cipaliter sacram eucharistie. ita etiā p̄nū
secūdario respicit sacram pn̄ie.

Titulus. cccix.

Et qm sacram ordinis i q dā p
testas spūalis respicit ipa sacra:
et ad ipa ordinat. iō oportet q ta
lis ptas det fm q ipa sacra exigūt et req/
runt. Et iō qz iā dicitū est in sacro pn̄ie q

illud fit p modū iudicij particular^o et secre
ti: et q ibi est necessari^o iudex particular^o
q audiat et discutiat pctā et discernat et iu
dicet. et h̄ de necessitate exigūt sacram. et qz
nullus pōt iudicare nec exercere officij
iudicandi nisi receperit ptatem et auctori
tatem ab illo cui^o sunt illi q peccant. iō
necessaria est auctoritas et ptas iudican/
di pctā et absoluēdi p̄pter sacram pn̄ie.
Un cū declaratū sit q nullus dz suscipe
sacram corpis xpi q sit in lapsu sc̄do. quia
oportet p̄mo q resurgat et recuper vitā. et
h̄ non pōt fieri nisi p sacram pn̄ie. et sacram
pn̄ie nō pōt fieri nisi sit aliq̄s q hz ptatem
et auctoritatem iudicandi pctā et absol/
uendi. iō p̄cludit q necesse est q talis po/
testas iudiciaria det in sacro ordinis. **Et**
qz ista ptas est colligata cum ptate dispen
sandi sacram eucharistie. qz hoies nō pos
sunt recipere tale sacram: nisi absoluant p̄
us a peccat^o. iō sicut sacerdos p sacram or
dinis recipit ptatem supra sacram corpis
xpi. ita recipit ex p̄sequēti potestate supra
sacramentū penitētie. qz ad vnā sequitur
alia. Et sic sacerdos recipit ptatē absol/
uendi et iudicandi. et talis ptas vocatur
clauis q aperit homini lapsu vt intret in
sacram corpis xpi: et ipm recipiat. et p̄se
quens introducit hoiem in societate fide
liū xpianoz et amicitia dei: et p̄nū in re
gnum celoz q antea erat extra ppter pec
cata. Sicut autē sacerdotal ptas respicit
sacram eucharistie: et ex p̄sequēti sacram pe
nitētie. ita etiā respicit omia sacra q pur
gant peccata: sicut ē sacram baptismi. qd
concordat cū sacramento penitētie: vt
deklaratum fuit. sed nō requirit tanta po
testas in sacramento baptismi sicut in sa/
cramento penitētie. quia illud non fit p
modum iudicij: sed sufficit aquā admini
strare cū verbis ordinatis: et non oportet
ibi iudicare nec audire peccata illius q re
cipit aquā baptismalē. sed in sacramento
penitētie necesse est q homo submittat
se totaliter potestati sacerdotali q ē ptas
iudicandi et absoluēdi et etiā refutandi.
et iō in isto sacramento ministrando
requiritur specialis potestas que non req̄ri
tur in baptismo. **Item** etiā quia sacramē
tum extreme vnicionis purgat peccata. iō

Q po
testas li
gandi et
soluēdi
detur in
ordie sa
cerdotij

Clauis
dicitur.

ex sequenti etiam sacerdos recipit potestatem administrandi illud sacramentū. Et sic sacerdos p sacramentū ordinis recipit potestatem administrandi et dispensandi ac conferendi sacramentū eucharistie pncipaliter. qz ad illud ordinant. et ex cōsequenti ad sacramentum penitentie baptismi et extreme unctionis.

Quia administratio sacramenti ordinis requirit excellentiā et p̄minentīā pr̄tatis supra potestatem sacerdotale.

Titulus. cccc.

Quoniam autē ordo est sacramentū sicut et alia sacramēta. ideo sicut necessaria est potestas et auctoritas dispensandi: administrandi et dandi alia sacramēta. et ppter hoc institutum et ordinatū est sacm ordinis in quo daretur auctoritas et potestas dispensandi administrandi et conferendi alia sacramēta. sic etiā necessaria est potestas dispensandi administrandi et conferendi ipm sacramentū ordinis. qz alis nō esset cōplementum in sacramentis. et talis potestas oportet qz habeat excellentiā et p̄minentīā et dignitatem supra potestatem que datur supra sacramentum ordinis. Et idē necesse ē qz ulterius fiat ascēsus et elevatio supra potestatem sacerdotale: que fuit vltima ī sacramento ordinis. et sic oportet qz fiat superioritas et inferioritas vlterior. Et idō sicut omnes xpiani veniunt primo in susceptione sacramentozū: et in h̄ erant eq̄les. et postea et illis eleuantur aliq̄ q̄ recipiant potestatem administrandi ipa sacramenta: et tales sunt sacerdotes. ita cōfōz miter oportet qz ex sacerdotibz q̄ sunt eq̄les p sacramentū ordinis aliq̄ eleuent vltterius sup alios sacerdotes qui habeant potestatem administrandi et cōferendi sacramentū ordinis. Sicut enim qui recipit potestatem sacerdotalem et eleuat sup per alios: necesse est qz sit xpianus. ita ille q̄ eleuatur sup sacerdotes: oportet qz sit sacerdos. Ecce igitur ordinē rectū et scalam ascendēdi. qz primo homo eleuatur de p̄mo lapsu: in quo est tota natura per sacramentū baptismi et alia sacramēta in q̄bus dat gratia: et fit xpianus. et ista ē p̄ma elevatio et radicalis. et est quedā supe-

rioritas et dignitas xpiani sup non xpianum. quia nō xpianus adhuc est in p̄mo lapsu vniuersali totius nature humane. et christianus iam eleuatus est et surrexit. Deinde christianus eleuatur vltterius et fit sacerdos: et recipit potestatem sacerdotalem. et ista est sc̄da elevatio et secunda superioritas. quia christianus eleuatus ordinatus ascendit supra christianū non ordinatū. Et qz oportet qz sit aliq̄s alius q̄ det et habeat auctoritatem dandi sacramentū ordinis et ordinandi sacerdotem. sic est ibi tertia elevatio et superioritas supra sacerdotē. et sic necessaria est potestas et auctoritas que excellat potestatem sacerdotalem simplicē. Sic ergo sicut sacerdos imediate respicit christianos non ordinatos seu partem laicalem. ita potestas et auctoritas que excelsit potestatem sacerdotalem imediate respicit ipsos sacerdotes. Et quoniam nullus christianus potest eleuari ad sacerdotium nisi per sacramentum ordinis: et nō potest suscipere sacramentum ordinis a seipso sed ab alio. et quia nullus potest cōferre alteri nisi habeat potestatem et auctoritatem conferendi illud sacramentū. et quia nullus p̄t habere tales potestatem et auctoritatem a seipso nisi recipiat ipam a christo imediate: cuius s̄t omnia sacramenta. idō sequitur de necessitate vel qz ipse christus met in propria persona conferat sacramentū ordinis: et cōstituat sacerdotes: et det eis potestatem sacerdotalem. vel constituat et ordinet aliquem vicarium loco sui: cui det potestatem et auctoritatem suam sc̄z conferendi et dispensandi sacramentū ordinis et cōstituendi sacerdotes per vniuersum mūdum. Sed qz xps nō debuit remanere in terris: s̄z ascendere in celū. nec debuit cōseruari in hoies p̄ suā resurrectionē. idō necariū fuit qz ipse ordinauerit et cōstituerit xpianū sacerdotē seu xpianōs sacerdotes in tra: cui seu q̄b dederit pr̄tē sacerdotale et vltterius qz h̄ret seu h̄rent pr̄tēs seu auctatem conferendi et dispensandi seu distribuendi sacm ordinis. et p̄ cōsequens ordinandi et constituendi alios sacerdotes in terra. ita qz in ipso primo sacerdote ab

Oportet qz sit auctoritas supra sacerdotē.

Prās ordinā di ē sup sacerdotium

Xps de dit p̄mo auctoritate conferendi ordines

ipso immediate ordinato seu in ipso si plures fuerint: non solum esse presbiter et auctoritas sacerdotalis que est presbiter supra sacrum corpus christi et presbiter iudicandi et absolvendi. imo etiam esse presbiter excellentior et magis ampla et extensa. scilicet constituedi: ordinandi alios sacerdotes loco sui per sacrum ordinis. Et sic presbiter necessitas ponendi primum sacerdotem seu primum sacerdotes immediate ordinatum seu ordinatos a christo. quia aliter nullus sacerdos posset ordinari. nec per presbiter sacra salutis posset dispensari. et sic passio christi et mors sua et redemptio essent frustra. quia per sacra datur et dicitur passio christi hominibus: ut declaratum est. Quamvis autem christus ordinaverit et constituerit plures sacerdotes immediate per seipsum. attribuit debuit constituere unum sacerdotem vicarium suum qui haberet preeminentiam et excellentiam super alios. quia aliter christianitas et societas christiana non esset una nec ordinata neque regalarata nec fundata in unione siue unitate sed in pluralitate et divisione. et per presbiter in debilitate et non in fortitudine. quia unitas est causa omnis fortitudinis. et divisio est causa omnis debilitatis. Et cum christus sit sapientissimus non potuit fundare christianitatem et societatem christianam in divisione sed unitate. Sic ergo christus ordinavit plures sacerdotes: necesse est quod ordinavit unum principalem qui haberet preeminentiam et excellentiam super alios qui esset caput et princeps aliorum: qui singulariter et specialiter representaret personam suam et esset loco sui: et esset quasi ipsemet postquam debebat ascendere in celum et non habitare inter homines. Sicigitur probata est necessitas ponendi unum primum sacerdotem vicarium immediatum christi: qui sit caput christianitatis et societatis christianorum: qui representet personam christi in terris.

Qualiter excellentia presbiteris et auctoritatis sit in isto primo sacerdote.

Titulus. cccxi.

Et quoniam iste primus sacerdos non solum est sacerdos: sed est primus et etiam vicarius christi representans personam christi. ideo non solum habet presbiter sacerdotalem: qui est presbiter super corpus christi et presbiter absolvendi et iudicandi peccata hominum: sed etiam habet istam presbiter per excellentiam et in summo. ita quod non potest esse maior. Et ideo oportet quod habeat presbiter vlem presbiter et dispensandi sacrum ordinis omnibus hominibus aptis

ad recipiendum et constituendum et ordinandum sacerdotes per unum et sum mundum indistincte. Et etiam oportet quod habeat presbiter universalem indeterminatam sine mensura. et ideo oportet quod habeat presbiter iudicandi et absolvendi omnia peccata vel crimina omnium christianorum sine aliqua determinatione vel limitatione. et sic necesse est quod sua presbiter sit vlem et nullo modo coartata nec limitata seu mensurata. Et quia est prima et immediate a deo collata per modum vicariatus. et vice gerentis in terris. ideo talis debet esse prima presbiter. quia talis est necessaria ut sit plena et completa: et nihil ei deficiat. Et quia presbiter sacerdotalis est duplex quantum ad opus scilicet presbiter supra sacrum corpus et sanguinem christi. et presbiter iudicandi et absolvendi peccata in sacro presbiter: seu presbiter iudicaria siue iudicialis. et iste due presbiter quantumvis sint una in radice vel insit sine colligate. tamen differunt. quia presbiter qui est supra sacrum corpus christi non potest crescere vel diminui: nec potest habere unum quantumvis alter de presbiter. imo in hoc omnes sacerdotes sunt equeles. ideo qui ad istam presbiter summus et primus sacerdos non habet maiorem presbiter quantumvis alij sacerdotes ab eo ordiati: sed solum ipse habet potestatem in hoc. quia habet presbiter presbiter ordinis in quo datur talis presbiter: nec ipse datur talis presbiter. sed christus immediate in ipso sacro ordinis. quia talis presbiter est character impressus in anima vel talis presbiter fundatur in tali caractere sacerdotali. quia nullus potest aliquid imprimere in anima nisi christus. et ideo presbiter sacerdotalis super corpus christi immediate descendit a christo: et non ab ipso primo sacerdote qui conferat sacrum. Et ideo super presbiter sacerdotalem non est aliqua presbiter alia seu alij gradus presbiter quantumvis ad sacrum corpus christi. sed solum primus sacerdos habet istam potestatem cum maiori amplitudine et extensione in quantum potest presbiter sacramentum ordinis: in quo presbiter talis potestas. Sed ad secundam potestatem iudicariam: que etiam colligata est cum prima potestate et insimul datur. est maxima distantia. quia ista presbiter potest crescere et diminui et dilatari et restringi: coartari et amplificari: et esse maior et minor: sed non quo ad radicem: quia ista potestas etiam datur immediate a christo per characterem sacerdotalem. quia colligata est cum prima: sed tamen quantumvis ad usum et exercitium. quia ista potestas iudicandi

Quia ipse presbiter plenitudo presbiter

Duplex presbiter in sacerdote

Quia potestas ligandi et absolvendi in sacerdotibus

Oportuit unum vicarium christi in terra a christo constitutum.

... ad recipiendum et ordinandum sacerdotes per unum et sum mundum indistincte. Et etiam oportet quod habeat presbiter universalem indeterminatam sine mensura. et ideo oportet quod habeat presbiter iudicandi et absolvendi omnia peccata vel crimina omnium christianorum sine aliqua determinatione vel limitatione. et sic necesse est quod sua presbiter sit vlem et nullo modo coartata nec limitata seu mensurata. Et quia est prima et immediate a deo collata per modum vicariatus. et vice gerentis in terris. ideo talis debet esse prima presbiter. quia talis est necessaria ut sit plena et completa: et nihil ei deficiat. Et quia presbiter sacerdotalis est duplex quantum ad opus scilicet presbiter supra sacrum corpus et sanguinem christi. et presbiter iudicandi et absolvendi peccata in sacro presbiter: seu presbiter iudicaria siue iudicialis. et iste due presbiter quantumvis sint una in radice vel insit sine colligate. tamen differunt. quia presbiter qui est supra sacrum corpus christi non potest crescere vel diminui: nec potest habere unum quantumvis alter de presbiter. imo in hoc omnes sacerdotes sunt equeles. ideo qui ad istam presbiter summus et primus sacerdos non habet maiorem presbiter quantumvis alij sacerdotes ab eo ordiati: sed solum ipse habet potestatem in hoc. quia habet presbiter presbiter ordinis in quo datur talis presbiter: nec ipse datur talis presbiter. sed christus immediate in ipso sacro ordinis. quia talis presbiter est character impressus in anima vel talis presbiter fundatur in tali caractere sacerdotali. quia nullus potest aliquid imprimere in anima nisi christus. et ideo presbiter sacerdotalis super corpus christi immediate descendit a christo: et non ab ipso primo sacerdote qui conferat sacrum. Et ideo super presbiter sacerdotalem non est aliqua presbiter alia seu alij gradus presbiter quantumvis ad sacrum corpus christi. sed solum primus sacerdos habet istam potestatem cum maiori amplitudine et extensione in quantum potest presbiter sacramentum ordinis: in quo presbiter talis potestas. Sed ad secundam potestatem iudicariam: que etiam colligata est cum prima potestate et insimul datur. est maxima distantia. quia ista presbiter potest crescere et diminui et dilatari et restringi: coartari et amplificari: et esse maior et minor: sed non quo ad radicem: quia ista potestas etiam datur immediate a christo per characterem sacerdotalem. quia colligata est cum prima: sed tamen quantumvis ad usum et exercitium. quia ista potestas iudicandi

et absoluēdi nō pōt opari nec exire in op^o et vsum nisi habeant hoies sibi subiectos q̄ possint iudicari et absolui et recipere opa/tionē talis p̄tatis. Sic ḡ ista p̄tās q̄ntuz ad vsum req̄rit hoies tanq̄s materiā sup q̄s opet. sed p̄ma p̄tās sacerdotali nō req̄rit hoies sup q̄s opet: sed solū materiā. s. panē et vinū. qz talis p̄tās nō exerceat circa hoies immediate nisi in q̄ntuz eis admistrat sacm̄. Sic ḡ in p̄tate scda sacerdotali q̄ est p̄tās iudicandi et absoluendi duo sunt p̄siderāda. scz ip̄a p̄tās et auctoritas: et ip̄e v̄sus seu exir^o in actū. et q̄ntū ad ip̄am p̄tate et auctoritate in se est eq̄litas in oib^o sicut de p̄ma p̄tate. sed q̄ntuz ad vsum req̄rit hoies q̄ iudicent et absoluant: et p̄tā q̄ iudicent et absoluant. Et iō qz p̄mo sacerdoti vicario xp̄i ē p̄cessa vniuersalis p̄tās p̄mo iudicandi et absoluendi oēs hoies et oia p̄ctā et crimīa. iō ip̄e habet istā p̄tate cōpletā et p̄fectā: et habz vsum cōpletū et p̄fectū et p̄tate exercendi eā circa oēs hoies. et iō xp̄iani oēs sūt ei subditi soli q̄ntū ad istā p̄tate: et a nullo alio iudicari p̄nt nec absolui. et ideo v̄sus istius p̄tatis est in eo plen^o et cōplet^o. Et iō necesse est qz si sacerdotes q̄ receperūt p̄tate iudicandi et absoluēdi p̄ sacm̄ ordinis debeāt vti sua p̄tate circa hoies et iudicare et absoluerē: qz ip̄e primus sacerdos cui subiecti sunt oēs xp̄iani q̄ ad potestate iudiciariā subijciat eis hoies et determinet in q̄ p̄nt exercere p̄tatem suā. qz nullus sacerdos p̄t aliter iudicare nec absoluerē aliquē hoiem in terra. Quāuis igit ip̄e nō p̄ferat potestate iudiciariā seu iudicādi nec absoluēdi. qz xp̄s s̄ facit: n̄ ip̄e d̄z dare p̄tatem sup tales hoies. quia ip̄e est iudex v̄lis oim xp̄ianoz. Et iō potestas iudicādi et absoluēdi pōt esse maior vel minor et magis ampla vel restricta fm̄ qz plures vel pauci hoies subiecti sunt tali p̄tati: vel etiā qz ad ip̄a p̄ctā minorā vel maiorā. Et q̄ntū ad istā p̄tatem iudicandi vel absoluēdi sp̄ supra p̄tate sacerdotale est p̄tās primi sacerdotis et sumi qui pōt totaliter impedire vsum. vel dare hoimines q̄ subijciant p̄tati sacerdotali fm̄ qz voluerit. qz in sua voluntate consistit. Sic ḡ p̄m^o et summ^o sacerdos vicari^o christi

in terris hz in se p̄tate sacerdotalē. et hz potestate p̄ferēdi sacm̄ ordinis v̄liter et ordinādi q̄s voluerit. et hz v̄lem p̄tate iudicādi et absoluēdi sup oēs xp̄ianos indistincte. et in eo est radicata et plantata ista potestas. et ip̄e p̄t distribuere om̄s xp̄ianos p̄ plures p̄tes: et dare alijs sacerdotib^o ab ip̄o ordinat^o certā portionē hoim xp̄ianorum in q̄ qlibet sacerdos suaz exerceat potestate. Et tal^o p̄tās absoluēdi et iudicādi recepta a p̄mo sacerdote vocat^o p̄tās iurisdictionis. qz null^o al^o sacerdos hz ius ad iudicandū et absoluendū aliquē xp̄ianū: nisi tal^o ei fuerit dat^o et subiect^o ab ip̄o vicario xp̄i: cui^o ē tota et cōpleta iurisdictionis. Et sic apparet qz duplex est p̄tās. que datur in sacramento ordinis. scz p̄tās ordinis: et p̄tās iurisdictionis. Prima immediate descendit a xp̄o et nō a summo sacerdote. sed scda descendit p̄mo a xp̄o. et dat^o primo sacerdoti vicario ei^o. et v̄ter^o vicarius distribuit illā q̄b^o vult et sicut vult. qz sua est tota: et ei tota donata est. Et sic sacerdos ordinat^o p̄ sacramentū ordinis recipit potestate ordinis: sed nō p̄tate iurisdictionis. Sed qz p̄mus sacerdos et vicarius xp̄i nō potest esse p̄ orbem vniuersū: et etiā quia necesse est qz vbiqz sint sacerdotes q̄ administrant sacramēta et iudicent et absoluant xp̄ianos de peccatis suis. iō qz ip̄e habet potestate vniuersales sibi datam. ideo potest distribuere et dare partē sue potestatis alijs sacerdotib^o. et distribuere eis certam portionem xp̄ianitatis: qui loco sui exerceant potestatem iurisdictionis. et etiam conferant sacramentū ordinis et multiplicent sacerdotes: qui habeant potestatem dispensandi sacramēta immediate. et tales sacerdotes immediate recipientes potestate iurisdictionis et p̄tate dandi et dispensandi sacramentū ordinis vocant^o epi. qz sunt immediate supra sacerdotes simplicem p̄tate h̄ntes. Sic ergo necessarij p̄mo est summ^o sacerdos. scdo necessarij sunt sacerdotes epi: q̄ habeant potestate iurisdictionis et p̄tate admistrandi sacm̄ ordinis: et ordinādi sacerdotes alios. et necarij sunt etiaz sacerdotes simplices q̄ immediate admistrant alia sacramēta xp̄ianis. Et sic necessarij sūt tres sa

D, pa
pa habz
plenu/
dinez iurisdictionis.

Duplex
p̄tās datur i ordinis.

Epi.

Duo se
in p̄tate
ligādi et
soluēdi.

Simplex
sacerdos

cerdotes vt sit cōplementū scz simplex sa-
cerdos ⁊ magnus sacerdos: ⁊ summ⁹ sa-
cerdos. ita q̄ simplex recipit a magno scz
ab ep̄o sac̄m ordinis ⁊ partē iurisditiōis
sue: et imēdiate respicit pplm xp̄ianū cui
administrat sac̄a. sed magn⁹ sacerdos re-
cipit pr̄atem suā a sūmo sacerdote. Et iō
simplex sacerdos est supior q̄ ps laycal.
⁊ magn⁹ sacerdos ē supior q̄ simplices
sacerdotes. ⁊ iō est sacerdos sacerdotū. et
summ⁹ sacerdos est sup magnū sacerdo-
tem. ⁊ iō est ep̄s ep̄oz. Et sic p̄ sac̄m ordi-
nis p̄stituit mirabil ordinatio i tota xp̄i/
anitate q̄ d̄z esse ordinata fm̄ pr̄atē iudici-
ariā. Sic ḡ hec pr̄as iudiciaria scz iudi-
candi et absoluēdi q̄ est pr̄as iurisditiōis
q̄ r̄ū ad vsū. p̄mo p̄cessa est ⁊ data tota-
liter ⁊ plenarie vniꝝ summo sacerdoti cui
collata est tanq̄ sūmo capiti pr̄as v̄lis.
deinde diuidit in pres. ita q̄ p̄mo diuidi-
tur in ep̄os ⁊ i magnos sacerdotes. dein-
de descendit in simplices sacerdotes q̄ pre-
byteri vocant̄: ⁊ habyno capite. Et iō li-
cet q̄libet sacerdos habeat pr̄atē ordinis
et clauē: q̄ est pr̄as iudicandi ⁊ absoluēdi:
tū vsus sue pr̄atis t̄mō se extēdit ad il-
los q̄ sunt subiecti sibi ordinarie. Et q̄a
pr̄as administrandi sac̄a est indebilis ⁊ p̄-
petua in se: sicut p̄batū est de pr̄ate sacer-
dotali. licet pr̄as iurisditiōis possit p̄di. iō
sicut sacerdos nō p̄t p̄dere pr̄atē sacerdo-
talem sibi collatā in sac̄o ordinis. ita eti-
am ep̄s q̄ est sup sacerdotē nullo mō p̄t p̄-
dere pr̄atē administrandi ⁊ p̄ferēdi sac̄m
ordinis. qz est ei essential ⁊ adiūcta acan-
nera cuz pr̄atē et gradu sacerdotali. Nec
ista pr̄as est pr̄as iurisditiōis. ⁊ iō nō dat il-
lo mō sicut pr̄as iurisditiōis. nec cum tali
pr̄atē imp̄m̄ in aīa ali⁹ character sup̄ cara-
cterē sacerdotalē. qz ille est vltimus cara-
cter. Un̄ p̄m⁹ sacerdos imēdiate ordina-
tus a xp̄o seu p̄mi sacerdotes q̄ habebāt
pr̄atē administrādi sac̄m ordinis. p̄pter ta-
lem pr̄atē nō habuerunt aliū characterē in
aīa nisi characterē sacerdotalē. et similiter
est dicendū de alijs sacerdotibz. q̄ recipi-
unt pr̄atē p̄ferēdi ordines. Nō ḡ dat ali⁹
character. sed ip̄e sacerdotal character prius
existēs q̄dāmō crescit in pr̄atē dilatatur ⁊
amplificat et dignificat. Un̄ō sacerdotal

Pr̄as or-
dinandi
sep̄ ma-
net ep̄o.

Un⁹ est
character
vriusq̄
pr̄atis

potestas est sicut pr̄as liberi arbitrij sup̄
quā nō est aliq̄ pr̄as naturalis. sed sicut li-
berū arbitriū p̄t crescere et dignificari ⁊
amplificari p̄ scientias et vtutes et artes
⁊ p̄ officia. ⁊ p̄pter h̄vū libez arbitrium
ascendit sup̄ aliud ⁊ nō naturaliter nec ra-
dicaliter. ita possum⁹ dicere p̄formiter q̄
q̄uis pr̄as sacerdotalis sit vltim⁹ grad⁹
radicalis in pr̄atibz sp̄ualibz que dant per
sac̄m ordinis. attamen p̄t crescere ⁊ am-
plificari et dignificari: vt sicut pr̄as sacer-
dotalis se extendit ad alia sac̄a. ita se ex-
tendat ad sac̄m ordinis. ita q̄ nō sit alia
potestas noua. sed p̄ma amplificata ⁊ ma-
gis dilatata. Et iō sicut pr̄as sacerdotalis
est indebilis. ita etiā pr̄as ep̄alis. Et si-
cut pr̄as ep̄alis extēdit se supra pr̄atē ⁊ sa-
cerdotalē ad p̄ferendū sac̄m ordinis qd
est potestatiū. qz in eo dat pr̄as. ita etiā
se extēdit ad sac̄m p̄firmatōis. in q̄ sac̄o
datur pr̄as et virt⁹ pugnādi publice con-
tra inimicos xp̄i: ⁊ est q̄si officīū quoddā
sp̄uale. ⁊ qz req̄rif ibi maria pr̄as et ma-
gna firmitas. iō nō d̄z dari p̄ simplice sa-
cerdotē: q̄ habet pr̄atē simplice: sed p̄ ma-
gnū sacerdotē et ep̄m: q̄ habet pr̄atē p̄ ex-
cellentia. et habet potestatē supra potesta-
tem. quia habet potestatē supra sac̄m or-
dinis qd est potestatiū. Et sic duo sa-
cramenta debent administrari ab ill⁹ ma-
gnis sacerdotibus et episcopis.

Epilogatio.

Titulus. cccxii.

Sic igit apparet ex oibz supradic-
tis q̄liter ps clericalis est excel-
lentissime ordinata ⁊ regulata ac
disposita per mirabiles gradus quali per
quandā mirabilissimam scalā ab infimis
ad suprema ascendendo et descendendo
a sup̄remis ad infima. quoniā p̄mus ascē-
sus est tonsura clericalis. secūndus est psal-
mistatus. et isti duo nō sunt ordines: sed
p̄paratorij ad ordines. terti⁹ ē ostiariat⁹.
q̄rtus lectorat⁹. q̄nt⁹ exorcizat⁹. sext⁹ ac-
colitat⁹. septim⁹ subdiaconat⁹. octauus
diaconat⁹. nonus sacerdotal sive ps byte-
ratus. Et hic est finis in ordinibus. sed p̄
modum cōplementi supponit̄ istis ordi-
nibus sac̄is episcopatus: archiepiscopa-
tus patriarchatus: cardinalatus: ⁊ papa

Pr̄as
ep̄al et
idebil.

tus: a q̄b; sacri ordines fluūt ⁊ dispēlant
Et sic decim⁹ ascēsus ē ep̄at⁹. vndecim⁹
 p̄riarchat⁹: ⁊ vltim⁹ est papat⁹ in q̄ ē sū-
 m⁹ sacerdos. **E**t qz ptās p̄ excellentiā q̄n-
 to magis descēdit: tanto magis dilatat. et
 q̄nto magis ascēdit: tanto magis vn̄it. sicut
 etiā sit i scala nature. q̄ q̄nto magis ascen-
 dit: tanto magis rēdit ad vn̄itatē. iō plēs
 sunt ep̄i. pauciores archiep̄i. paucissimi
 p̄riarche: ⁊ vn̄ic⁹ papa: q̄ est p̄ oīm parz
 sp̄ialit̄: ⁊ oīm fidelīū xp̄ianoz p̄nceps p̄
 puus caput indiuisus: pontifex sūm⁹ xp̄i
 vicari⁹. fons origo ⁊ reglā oīm p̄ncipatu
 um sp̄ialit̄ in xp̄ianitate: a q̄ tāq̄ a sūmo
 deriuat ordinara ptās vsq; ad infima mē-
 bra xp̄ianitat⁹. **E**cce igit̄ qliter ps clerica
 lis eleuat mō ordiato et mirabili sup̄ par-
 tem laicalē. **S**i q̄p̄ tonsurā clericalē in q̄
 sit q̄dā eleuatio aliq̄s ē honorādus. q̄nto
 magis honorari d̄; ille q̄ plus eleuat p̄ sa-
 cramentū ord̄is fm̄ suos ḡdus. ⁊ q̄nto ma-
 gis ep̄s: ⁊ sic vlteri⁹ ascēdendo. **E**t sic ap-
 paret qlit̄ xp̄s p̄ vnū sūmū sacerdotē vica-
 riū suū tenet totā xp̄ianitatē sibi copula-
 tā: colligatā et vn̄itā. **P**ater etiā qliter p̄
 vnū sacerdotē tota xp̄ianitas est i se ordi-
 nara: colligata ⁊ vn̄ita fortissime. **E**t q̄m̄
 ptās ista vltis p̄mi sacerdot⁹ est p̄ necessa-
 ria toti xp̄ianitati tanq̄ p̄ma influens in
 oēo ptātes ab ip̄a deriuatas: ⁊ qz p̄m⁹ sa-
 cerdos poterat mori. ⁊ ptās ista erat sibi
 data nō p̄pter seipm̄: s; p̄pter alios. iō sic
 debuit ei dari a xp̄o tal̄ ptās vt possit trā-
 sire in aliū post ip̄m: et h̄ fuit necē. **E**t iō
 qz ista ptās descēdebat a xp̄o a q̄ erat su-
 scepta ⁊ nō ab alijs. et tota erat ip̄i⁹ sūmī
 sacerdot⁹ immediate ordinati a xp̄o. seq̄tur
 q̄ taliter fuit ei tradita: q̄ ip̄e habuit au-
 ctoritātē et ptātē ordinādi ⁊ dispēlandi et
 disponēdi de ip̄a ptāte sua modū ⁊ formā
 qliter trāsiret in aliū post ip̄m: et relinq̄n-
 di eā toti xp̄ianitati. et postq̄ sel̄ sibi da-
 ta fuit: potuit ordinare de ea sicut voluit
 ad vtilitatē xp̄ianitat⁹ et cōmodū. qz pro-
 pter h̄ data fuit. **E**t iō ptās ista vltis non
 pōt p̄di: et sp̄ remanet i xp̄ianitate radica-
 liter sicut p̄m⁹ sacerdos cui⁹ erat ordina-
 uit. **S**ic ḡ apparet ex his q̄ ista ptās du-
 rabit q̄s diu xp̄ianitas durabit **E**t qz xp̄s
 est immortal̄ et nō sp̄ viu⁹. iō ea q̄ ip̄e ordi-

navit sp̄ p̄manebūt. **E**t iō xp̄ianitas ordi-
 nara ab ip̄o p̄ sua sacra ⁊ p̄ suū p̄mū sacer-
 dotē vicariū ei⁹. et p̄ alios sacerdotes p̄ri-
 mos vn̄itos cū sūmmo sacerdote vicario
 suo sp̄ durabit q̄s diu mūdus durabit. qz
 p̄ire nō p̄t nisi p̄eat xp̄s: qd̄ fieri n̄ potest.
Ip̄e enī est sacerdos sūm⁹ in q̄s iū hō non
 descēdens ab aliq̄ sacerdote: sed imedia-
 te a deo: et manet in celo in eternū q̄ ē be-
 nedictus in secula seculoz. *Amen.*

De cōparatiōe ptīs clericalis ad ptēz
 laycalem. **T**itulus. cccxiiij.

Quoniam autē iā dictum est q̄ tota
 xp̄ianitas de necitate partit et di-
 stinguīt i duas ptēs generales. s.
 in ptē clericalē et laycalē: seu in ptē dante
 ⁊ i ptē recipiētē. ita q̄ iste due ptēs distin-
 guunt p̄ dare et accipe. et p̄pter h̄ ps dās
 est nobilior q̄ ps accipiēs. ⁊ qz ps laycal
 est ps accipiēs. iō ē inferior ⁊ min⁹ nobil.
 sed ps clerical ē ordinata in se pulcherri-
 me ⁊ mirabilissime tanq̄ pulcherrima ie-
 rarchia ḡdatim ordiata. iō necē ē q̄ pars
 laycal sit etiā ordiata suo mō **U**n̄ iste due
 ptēs faciūt vnā eccliam et vnū corp⁹ ⁊ q̄
 si vnū hoīem. iō qz vna ē sup̄ior ⁊ alia in-
 ferior. vna dans ⁊ altera recipiens. ⁊ sic se
 h̄nt sic corp⁹ ⁊ aīa. qz sicut ex corp⁹ ⁊ aīa
 fit vn⁹ hō. ita ex istis duab; ptib; fit vna
 ecclia. **E**t sic se h̄z aīa ad corp⁹ cui influ-
 it vitā corp̄alē et ē sup̄ior. ita ps clericalis
 influit i ptē laycalē vitā sp̄ialē. **E**t sic aīa
 est ordiata p̄ suas potētias et ptātes vt iā
 declaratū ē. ita etiā corp⁹ est ordinatuz p̄
 sua mēbra ⁊ organa visibilia. **E**t iō etiāz
 necē est q̄ sicut ps clerical ē ordiata pul-
 cherrime p̄ ierarchiā mirabilē. ita etiā ps
 laycal sit ordiata suo mō p̄ suā ierarchiā.
Et qz ps clerical est ordinata in seip̄a per
 ptātē sp̄ialē: q̄ p̄stituit in ea multos gra-
 duos vt declaratū est. ita etiāz ps laycal d̄z
 esse ordiata in seip̄a p̄ ptātē corp̄alē ⁊ tpa-
 lem. qz sicut ē ptās sp̄ial. ita etiā est ptās
 corp̄al. **Q**uia sic ē aīa. ita ē ⁊ corp⁹. **E**t si-
 cut sūt bona q̄ respiciūt aīam. ita sūt bōa
 q̄ respiciūt corp⁹. **E**t sicut sunt bona que
 respiciūt corp⁹ in se. ita sunt bona q̄ respī-
 ciunt animā in se. **E**t sicut aīa habet su-
 am vitā sp̄ialem. ita corp⁹ habet suaz vi-
 tam corp̄oralem. **D**uc igitur sunt vite. scz

Ti. ccc/
 viij.

Ti. ccc/
 xi.

ptās
 vltis pa-
 pe nō p̄t
 perdi.

Duplex
vita
vita terrena et vita celestis: seu vita corporalis et vita spiritualis. Vita que corporis vivit et anima. et alia que anima vivit ex deo: et utraque habet suum bonum que nutrit et vegetat: que possit subsistere et permanere. Vita enim corporalis seu terrena nutrit bonis terrenis. et vita spiritualis bonis spiritualibus. Ad vitam terrenam pertinet omnia que sunt terrena. et ad vitam spirituales pertinet omnia que sunt spiritualia. Et ideo sicut necessaria fuit præs spiritualis ad administrandum bona spiritualia. sicut ipsa facta in quibus consistit vita spiritualis. ita necessaria est præs terrena et secularis ad administrandum bona terrena. Et sicut fuit necessaria iurisditio seu præs iurisditio spiritualis. ita necessaria est præs iurisditio temporalis seu terrene. Et ideo sicut pres clericalis est ordinata per præs spirituales. ita pres laicalis est ordinata per præs terrenas. Et sicut spiritualis præs habet multos gradus et multos ordines præs: tamen omnes sunt sub uno capite. ita præs terrena habet multos gradus et multos ordines sub illis. et habet unum caput. sicut imperialis regiam potestatem. Quanto autem spiritualis vita est dignior

Præs
spiritualis
est
dignior
terrena.

Tres
mirabiles
ordines
in mundo.

vita terrena: ratio dignior corpore: ratio præs spiritualis dignior est terrena: et precedit eam in honore et dignitate. Et sicut anima regit corpus ita præs spiritualis dicitur regere corporalem et terrenam. Et sicut anima non fecit corpus. sed deus fecit rationem animam que corpus. ita præs spiritualis non instituit temporalem. sed deus immediate ordinavit et instituit eas. Et sicut corpus est propter animam: et ad illam ordinatur. ita præs terrena est propter spirituales: et ad illam ordinatur. Et sic corpus dicitur esse subiectum anime. ita terrena præs dicitur esse subiecta spirituali. Ex his omnibus apparet esse tres mirabiles ordines in mundo. Primo ordo nature que iam in principio huius libri positus est que est ordo creaturarum. et alij duo ordines sunt in humana natura et in christianitate per duas potestates. scilicet ordo præs spiritualis: et ordo potestatis corporalis seu temporalis. Et de tanto ordinibus isti excellunt ordinem nature: de quanto homines excellunt alias creaturas. que isti duo ordines fundantur in natura hominum. In ordine enim nature una creatura elevatur supra aliam. et homo elevatur supra omnes creaturas. sed in istis duobus ordinibus homo elevatur supra homines: et populus supra populum: et gens supra gentem. Si ergo mirabilis est mundus propter mirabile ordinem nature. multo mirabilior est ipsa christiana

nitas seu ecclesia propter duos mirabiles ordines duarum potestatum. Comparatio ergo istos duos ordines adiungit: et videbis excellentiam corporis.

Comparatio duarum potestatum inter se.
Titulus. cccxiij.

Et quoniam præs corporalis seu temporalis que respicit et ordinat partem laicalem est tanquam corpus. et præs spiritualis que respicit et ordinat partem clericalem est sicut anima et spiritus. ideo sicut deus fecit primo corpus antequam animam. et corpus primo est quam anima. primo corpus preparatur ad receptionem anime. et ultimo anima recipitur in corpore et ipsum perficit: informat et vivificat. ita propter præs terrena seu secularis primo fuit in terra antequam spiritualis. et deus primo ordinavit ipsam. que erat tanquam corpus. et ideo debuit precedere ut prepararetur ad recipiendum præs spirituales sicut corpus animam. Et ideo per multa milia annorum fuit præs terrena in mundo. et continue paulatim disponebat et preparabat. et quoniam fuit preparata et disposita ad recipiendum præs spirituales: tunc venit præs spiritualis in mundum. et tunc venit christus in mundum ordinans potestatem spirituales. que tunc præs terrena erat per universum mundum ordinata et habebat suum caput in maiori civitate totius mundi. scilicet in roma. Et ideo in illa civitate totius mundi præs terrena habebat suum caput. ibi præs spiritualis recepta fuit et collocata: et ipsa præs posuit ibi suum caput et subingavit sibi partem terrenam. Oportebat enim que præs spiritualis poneret suum caput in maiori civitate totius mundi. Et sic terrena præs spirituali recepit potestatem sicut corpus animam. et quasi fecerunt unum hominem novum. et ideo insimul sunt mixta per totam christianitatem: et una vivat aliam. Un postquam terrena præs que primo erat non erat destructa per adventum præs spiritualis: sed est et subiecta et fuit. signum est que præs temporalis a deo erat. que si a deo non esset: destructa fuisset: nec fuisset mixta cum spirituali. et ideo sicut anima vivificat et informat corpus. ita præs spiritualis ultimo veniens tanquam nobilior: et excellentior et tanquam forma et anima et vivificavit temporalem et informat et reduxit eam ad deum. sic anima reducit et ordinat corpus ad deum. Sic ergo si terrena præs separata a spirituali potestatem: necario est mortua et separata a deo totaliter: et est sicut corpus sine anima. Cavent igitur principes terreni ne veniant in partem

Præs
temporalis
fuit
ante
spirituales
potestatem.

Quod
potestas
dicitur
esse
in roma

Horat pncipes ad obedientiaz pape

spūalē. caueāt ne sint iobediētes ei: r stu/ deāt vt seruiāt ei. qz stati prās eoz ē moz/ tua dū nō seruit prāti spūali. r est sic coz/ p sine aia. Cōsiderent moderni pncipes q̄liter p̄decessores eoz qz ipi sunt succes/ sores fuerūt subiecti r obediētes prāti spi/ rituali. cogitēt q̄lit caput prātis t̄rene scz romanū impiū fuerat subiectū spūali po/ testati p mille ānos et vltra. Timeāt igit̄ oēs xpiani. q̄ sunt maiores r miores xpz: cui? vicari? subiugauit sibi oēm terrenaz prātē. Timeāt oēs pncipes xpm. qz eoz p̄decessores q̄ fuerūt excellētiores r maio/ res: subiecerunt colla sua vicario ei? et ei tanq̄ veri subditi fuerūt. Quis gausus est p̄seq̄ eccliam xpī? Cogitēt oēs xpiani: qz xpianitas aliq̄n nō erat: r q̄lit̄ incepit r creuit. r q̄lit̄ ad sūmā altitudinē denenit. q̄liter p̄seuerauerit. r q̄lit̄ pmāsit. Time/ ant ḡ xpm filiū di. sicut p̄decessores timu/ erūt eū: et eū honozent sicut p̄decessores eū honozauerūt. Videāt magnificetiā r excellētiā suoz p̄decessoz r eoz paruitatē r reputēt se nihil i respectu eoz. Si ḡ illi q̄ tā excellētes fuerūt timuerūt xpm: et ei obediērūt: r i eū crediderūt ac fideles fue/ rūt: xpm honozificauerunt: r vicario suo subditi ac obediētes fuerūt: ac oēs xpi a/ micos dilexerūt. q̄nto ḡ maḡ illi q̄ nunc sunt: eū nihil sint respectu illoz debēt ma/ gis timere xpm r ei obedire ac eundē hor/ nozare ac subditi eē suo vicario? Etiā pē sent q̄lit̄ ista prās existit i ciuitate famo/ siori toti? mūdi q̄ dñabāt toti orbi. et vl/ tra mille annos fuit ibi sedes isti? prātis spūalis. Septimū r vltimū sac̄m ē m̄rimoniū: qd̄ ē inseparib̄l̄ p̄iunctio viri et mulieris introducta p libez arbitriū r cō/ sensum aioz vtriusqz ex̄p̄ssa p x̄bū vl̄ ali qd̄ signū. r ē institutū vt sit officii: sac̄m r remediū. officii ad multiplicādū. sac̄m ad significādū. remediū p̄tra p̄ctm̄.

Titulus. CCCXX.

Q̄ Boniaz autē

de? nō fecit oēs hoies insil: si cut fecit angelos insil. s3 solū fecit pmū hoiem r pmā mulierē imedia/ te p se sine adiutorio alteri?. r ordinauit vt hoies multiplicarent p p̄pagatōez et ge/

nerationē. ita qz vn? ab alio generaret et descēderet. vt sic maior vnitas et maior amor eēt inter hoies. qz hoies reputaret se q̄si vnū hoiem: du3 viderēt se omēs ab vno descēdisse hoie. vt sic mod? generādī esset signū vnitas r societatis. Et qz totū pncipale bonū hois est vt habeat p̄iuncti/ onē et societate cū deo. qz p̄ralē societate hō recipit vitā a deo r totū bonū suū. ita qz vita hois p̄sistit i societate dei: vt ē iam declaratū. id̄ qz ista societas hois cū deo est occulta r inuisibil̄ et spūal̄. et ē finis r cōplemētū hois debuit significari: figu/ rari r rep̄itari q̄tū fieri potuit p res visibiles et sensibiles. vt sp̄ hō h̄ret aliq̄d si/ gnū manifestū visibile p qd̄ rep̄taret et figuraret ei? p̄iunctio et societas quaz de/ ber h̄re cū deo p amorē tanq̄ suū pncipa/ le bonū: et sp̄ videre q̄si in speculo suū bo nū. Et id̄ qz p̄iunctio et societas inuisibil̄ d3 significari: figurari r rep̄itari p p̄iuncti onē visibile. qz etiā istud signū rep̄tans istā p̄iunctiōē spūalē d3 eē pp̄in q̄ssimum ipi hoī. id̄ de? ordinauit qz nō solū gen? hu manū p generatōez multiplicaret: s3 talit̄ r tali mō multiplicaret r crederet vt mo/ dus generādī r multiplicādī eēt signū vi sibile figura r rep̄tatio isti? p̄iunctōis et societatis spūal̄ r inuisibil̄ quā hō d3 h̄re p amorē cū deo in q̄ cōsistebat tot? stat? hois. Et id̄ ordinauit de? r instituit vt p pagatio et generatio ac multiplicatio ho minū fieret p p̄iunctiōē mar̄ r femine. q̄ qd̄ p̄iunctio eēt indiuidua r singular̄. r h̄ est m̄rimoniū. Et id̄ a pncipio fecit pmū hoiem r pmā mulierē: r nō plures viros neqz ml̄ieres. sed vnicā et singularē vni vi ro. et voluit qz ista p̄iunctio eēt inseparibilis r indissolubil̄. Et id̄ ipm m̄rimoniū fuit ordinatū a deo in pncipio nature hūane ad duo. scz vt eēt officii generādī et mul tiplicandi hoies. r vt eēt signū r sac̄m re p̄sentans r significans p̄iunctiōē inuisi/ bilē et spūalē aie cū deo p amorē liberalē et spontaneū. Un̄ a pncipio de? fecit du as mirabiles p̄iunctōes in hūana natura. Prima fuit q̄n p̄iunctiō aiam rōnalē cum carne seu cū corp̄e. r ista fuit natural̄. et n̄ p̄cessit p̄sensu. qz ipa nesciebat qm̄ non/ dū erat. s3 de? creādo aiaz p̄iunctiō eaz cū

Quare oēs hoies ab vno sūt.

Cōiun/ ctio iui/ sibil̄ cū deo

Cōiun/ ctio visi bilis scz m̄rimo/ nium.

Due cō/ iunctiōes i natura hūana.

?